

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Гуманітарний факультет
Кафедра міжнародних відносин та права**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
при підготовці до практичних занять
з дисципліни
«ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ЄВРОПИ»**

Одеса , 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний університет «Одеська політехніка»
Гуманітарний факультет
Кафедра міжнародних відносин та права

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
«Зовнішня політика країн Європи»
для здобувачів вищої освіти спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії» денної форми навчання
IV курсу VII семестру

**Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри міжнародних відносин та права**

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Одеса: ДУ ОП, 2021

Методичні вказівки до самостійної роботи при підготовці до практичних занять з дисципліни «Зовнішня політика країн Європи» для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» денної форми навчання IV курсу VII семестру/ Укл.: Моїсеєва Т. М. Одеса: ДУОП, 2021. 11 с.

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 1. «Теоретичні засади європейської інтеграції»	5
Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 2. «Суть, етапи та напрями розвитку європейської інтеграції»	5
Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 3. «Етапи та особливості розширення ЄС. Мета, принципи, реалізація «Європейської політики сусідства» та «Східного партнерства».....	5
Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 4. «Інституційна система ЄС. спільні політики і напрями діяльності Європейського Союзу»	5
Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 5. «Правосуб'єктність Європейського Союзу в міжнародних відносинах. Головні засади і цілі спільної зовнішньої політики і політики безпеки ЄС».....	6
Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 6. «Зовнішня політика Великої Британії, Франції та ФРН».....	6
Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 7. «Держави Центрально-Східної Європи та Бенілюксу у світовій політиці»	6
Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 8. «Основні напрями зовнішньополітичного курсу держав Балтії, Скандинавії та Південної Європи»	7
Рекомендована література	7

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Сучасна система міжнародних відносин є складною і багатогранною. Концептуальні підходи до розуміння сучасного етапу еволюції міжнародних відносин і зовнішньої політики були закладені в період руйнації біполярного світу епохи «холодної війни» і формування нових основ світового і міжнародного порядку.

Важливе значення у підготовці майбутніх фахівців, має навчальний курс «Зовнішня політика країн Європи», який є складовою частиною циклу дисциплін професійної підготовки обов'язкової частини навчального плану.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти глибоких систематизованих знань про зовнішню політику європейських країн, закономірності та особливості євроінтеграційного процесу.

Завдання вивчення навчальної дисципліни є:

- засвоєння здобувачами вищої освіти основ формування зовнішньої політики країн Європи;
- формування у здобувачів вищої освіти комплексного уявлення про фактори впливу і головні напрямки зовнішньої політики європейських країн;
- висвітлення ключових вимірів сучасної зовнішньої політики держав Європи;
- визначення пріоритетів зовнішньої політики ЄС, його ролі для розвитку європейських країн та формування світового порядку а також процесу формування та реалізації єдиної зовнішньої та оборонної політики ЄС.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Зовнішня політика країн Європи» є комплекс самостійних робіт здобувача вищої освіти з метою більш глибокого оволодіння матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

Самостійна робота є формою навчання, завдяки якій здобувач вищої освіти засвоює та закріплює теоретичні знання; опановує та поглиблює відповідні уміння та навички; навчається планомірно і систематично працювати, мислити; формує свій стиль розумової діяльності.

Основною метою самостійної роботи здобувачів вищої освіти є забезпечення професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, направленої на формування дієвої системи фундаментальних і професійних знань, компетентностей, умінь і навичок, які вони б могли вільно і самостійно застосовувати надалі в своїй практичній діяльності.

Основними завданнями самостійної роботи здобувачів вищої освіти є засвоєння в повному обсязі основної освітньої програми та послідовне вироблення навичок ефективною самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на рівні світових стандартів.

Методичні вказівки містять перелік проблемних питань, на які здобувач вищої освіти має дати відповідь при самостійній роботі з фаховою літературою, нормативно-правовими актами вітчизняного та міжнародного характеру. Перелік питань для самоперевірки знань здобувачем вищої освіти, в зазначених методичних вказівках, згруповано за відповідними темами, вони є орієнтиром при проведенні контрольного опитування під час практичного заняття.

З усіма питаннями, які виникають у здобувача вищої освіти, під час вивчення дисципліни, в тому числі при самостійній роботі та підготовці до аудиторних занять, він може звернутися до викладача (лектора та/або викладача з практичних занять) відповідно до графіку його консультацій щотижня, а також безпосередньо на практичних заняттях.

Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

1. Дайте визначення поняття «інтеграція».
2. Розкрийте суть проекту Європейського Союзу А Бріана.
3. Назвіть відомих європейських діячів 40-х рр. ХХ ст. та їх інтеграційні проекти.
4. Розкрийте характерні риси неофункціоналізму.
5. Визначте передумови виникнення євроскептицизму та охарактеризуйте його основні течії.

Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 2

СУТЬ, ЕТАПИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

1. Назвіть чинники, що сприяли процесу європейської інтеграції після завершення Другої світової війни.
2. Поясніть, в чому полягала суть Плану Р. Шумана.
3. Охарактеризуйте «три опори» ЄС.
4. Поясніть труднощі на шляху створення спільної валюти ЄС.
5. Сформулюйте основні положення Лісабонського договору.

Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 3

ЕТАПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗШИРЕННЯ ЄС. МЕТА, ПРИНЦИПИ, РЕАЛІЗАЦІЯ «ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СУСІДСТВА» ТА «СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА»

1. Назвіть дату першого «розширення» та країни, які приєдналися до ЄС.
2. Розкрийте сутність принципу «двох швидкостей» в інтеграційному процесі.
3. Сформулюйте, які чинники вказують на безпрецедентність та унікальність п'ятого розширення ЄС 2004 року.
4. Назвіть Копенгагенські критерії членства в ЄС.
5. Визначте мету Європейської політики сусідства.
6. Проаналізуйте основні положення спільної Комунікації Європейської Комісії та Високого представника ЄС від 18 листопада 2015 р. «Перегляд європейської політики сусідства».
7. Дайте характеристику головним цілям проекту «Східного партнерства».
8. Дайте визначення поняття «асоційоване тріо» та поясніть, які завдання реалізують учасники цього формату.

Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 4

ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ЄС. СПІЛЬНІ ПОЛІТИКИ І НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

1. Назвіть характерні риси інституційної системи Європейського Союзу.
2. Розкрийте функції ради Європейського Союзу.
3. Сформулюйте функції Суду ЄС.
4. Дайте загальну характеристику Агентств Європейського Союзу.

5. Охарактеризуйте дію принципу субсидіарності в розмежуванні повноважень ЄС та держав-членів.
6. Поясніть поняття «базові спільні політики ЄС».
7. Визначте цілі спільної регіональної політики ЄС.
8. Дайте загальну характеристику стратегій сталого розвитку ЄС «Європа 2020» щодо спільної соціальної політики.

Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 5

ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ. ГОЛОВНІ ЗАСАДИ І ЦІЛІ СПІЛЬНОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ І ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄС

1. Сформулюйте цілі спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС згідно Маастрихтського договору 1992 р.
2. Визначте напрями, на яких зосереджено зовнішньополітичну діяльність ЄС.
3. Проаналізуйте процедуру укладання міжнародних угод від імені ЄС.
4. Розкрийте повноваження Європейської Комісії у реалізації спільної зовнішньої політики та політики безпеки.
5. Охарактеризуйте етапи інтеграційних процесів в європейському безпековому просторі.
6. Назвіть спеціалізовані структури, які були створені у 1999 р. для забезпечення нормального функціонування СЗПБ/СЄПБО (Спільної зовнішньої політики та політики безпеки / Спільної європейської політики безпеки та оборони)
7. Дайте оцінку причин низької ефективності СПБО на сучасному етапі.
8. Сформулюйте проблемні питання реалізації СЄПБО на сучасному етапі.

Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 6

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ, ФРАНЦІЇ ТА ФРН

1. Розкрийте зовнішньополітичну стратегію Великобританії періоду прем'єрства Т. Блера.
2. Охарактеризуйте комплексні загрози, які виникли внаслідок процесу Брекзиту на національному рівні.
3. Охарактеризуйте головні напрями зовнішньополітичного курсу Б. Джонсона.
4. Поясніть, чому для Франції, у її зовнішній політиці, пріоритетним є Середземноморський вектор.
5. Визначте, як змінились відносини Франції і НАТО на початку ХХ ст.
6. Дайте оцінку ролі ФРН у процесі євроінтеграції.
7. Поясніть, чому Німеччину називають локомотивом європейської інтеграції.
8. Розкрийте позицію ФРН щодо російсько-українського конфлікту.

Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 7

ДЕРЖАВИ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА БЕНІЛЮКСУ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

1. Розкрийте, які європейські країни колишньої соціалістичної системи, об'єднує поняття «Центральна і Східна Європа» у сучасній політичній та історичній науці.
2. Назвіть субрегіональні організації, в яких беруть участь країни ЦСЄ.

3. Проаналізуйте еволюцію зовнішньополітичної концепції Польщі з 90-х рр. ХХ ст. до сучасності.
4. Охарактеризуйте процес європейської інтеграції Угорщини.
5. Розкрийте суть нової зовнішньополітичної концепції Бельгії.
6. Охарактеризуйте співробітництво Бельгії та НАТО.
7. Сформулюйте бачення представниками Нідерландів реформи ООН.
8. Висловіть думку щодо причин «провалу» в Нідерландах референдуму по ратифікації Конституції ЄС.

Питання для самостійної підготовки до практичного заняття 8

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОГО КУРСУ ДЕРЖАВ БАЛТІЇ, СКАНДИНАВІЇ ТА ПІВДЕННОЇ ЄВРОПИ

1. Поясніть, яку роль в інтеграції балтійських країн до ЄС відіграла Німеччина.
2. Розкрийте, які позиції займали країни-члени НАТО щодо перспектив інтеграції країн Балтії в євроатлантичні структури.
3. Проаналізуйте зміну концептуальних основ політики міжнародної безпеки країн Північної Європи.
4. Проаналізуйте трансформацію зовнішньополітичної доктрини Фінляндії та її зовнішньополітичного курсу у 90-і рр.
5. Охарактеризуйте політику ЄС на Балканському півострові.
6. Визначте особливості сучасних національних інтересів країн Південної Європи.
7. Охарактеризуйте міжнародні наслідки югославської кризи.
8. Дайте характеристику стратегічного середовища держав Південної Європи та Балканського півострова на сучасному етапі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Газін В. П., Копилов С. А. Г Новітня історія країн Європи та Америки (1945 – 2002 роки): Навч. посібник. К.: Либідь, 2004. 624 с. URL: https://pidru4niki.com/158407207400/istoriya/novitnya_istoriya_krayin_yevropi_ta_ameriki
2. Європейська інтеграція: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; тза заг. ред. проф. І. А. Грицяка та Д. І. Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 464 с. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Posibnyk.pdf>
3. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. К.: НІСД, 2012. 192 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2012-09/evrop-ea0b8.pdf>
4. Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи: Навчальний посібник для студентів / Кер. авт. колективу О.В. Крапівін. Донецьк, 2012. 274 с. URL: http://uchebnik-online.com/soderzhanie/ua_textbook_29.html
5. Зовнішня політика у постбіполярному світі (Аналіз. Проблеми. Прогнози): Монографія / Наукова редакція д.і.н., проф. С.С. Трояна. К., 2014. 189 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r733.pdf>
6. Кривцова В. М. Політика європейської інтеграції [Електронний ресурс]: конспект лекцій. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. 74 с. URL: https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1aGI4qkjm3Gh5wZfZrMVEUV2_raJfvNAJ
7. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ — початок ХХІ ст.): навч. посіб. / М. М. Кріль. 3-тє вид., виправл. і доповн. К.: Знання, 2013. 278 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk806640.pdf>

8. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції [текст] підручник. /М. П. Мальська, Н. В. Антонюк К.: «Центр учбової літератури», 2015. 320 с. URL: <https://my.zlibcdn2.com/book/3099196/509097>
9. Міжнародні відносини та зовнішня політика України: підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с. URL: <https://bit.ly/30voYQD>
10. Мультимедійний підручник «Управління в ЄС та політика європейської інтеграції». URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk/>
11. Муравйов В. І. Європейське право: право Європейського союзу: підручник: у трьох кн. / за заг. ред. І. Муравйова. К.: Ін Юре, 2015 Кн. третя: Право зовнішніх зносин Європейського союзу / В. І. Муравйов, М. М. Микієвич, І. Г. Білас та ін. К.: Ін Юре, 2015. 408 с. URL: https://pidru4niki.com/78713/pravo/yevropeyske_pravo_pravo_yevropeyskogo_soyuzu
12. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 р. – початок XXI ст.): [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Баран З. А., Кипаренко Г. М., Козицький А. М., Мовчан С. П., Сіромський Р. Б., Шпагу ляк М. М.; за ред. М. М. Швагуляка. Львів, Київ: Тріада плюс, Алерта, 2011. 700 с, іл. URL: https://pidru4niki.com/1584072044096/istoriya/novitnya_istoriya_krayin_zahidnoyi_yevropi_ta_pivnichnoyi_ameriki
13. Пазізіна К. В., Уніят А. В. Світова та європейська інтеграція: навч. посібник. Тернопіль. 2013. 260 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/19241/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1.%20.pdf>
14. Політика європейської ітерації: конспект лекцій. / Укладачі А. Л. Помаза-Пономаренко, Т. О. Луценко. Х.: НУЦЗУ, 2016. 40 с. URL: <http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-publichnoho-administruvannia-u-sferi-tsyvilnoho-zakhystu/Lekcii/lk6.pdf>
15. Право Європейського Союзу: підручн. /за ред. О.К. Вишнякова. Одеса: Фенікс, 2013. 883 с. URL: <https://ru.ua1lib.org/book/3519480/2d82c2>
16. Прокопенко Л.Л. Інституційна система ЄС: навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М., Рудік. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. 220 с. URL: http://dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Instytutsiyina_systema_ES.pdf
17. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини : підручник із курсу / С. О. Рудько. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. 298 с. URL: https://eprints.oa.edu.ua/6552/1/Rudko_pidruchnyk_web.pdf
18. Рудько С. О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навчально-методичний посібник із курсу / С. О. Рудько. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 412 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Rudko_Serhii/Zovnishnia_polityka_krain_Zakhidnoi_Yevropy_v_postbipoliarnyi_period.pdf
19. Скічко І. А., Теміров Ю. Т. Пріоритети зовнішньої політики Франції за часів Е. Макрона //Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. Том 2 № 12 (2020). С. 124-129. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/9248>

Додаткова література

20. Aukus: UK, US and Australia launch pact to counter China // BBC News Services. URL: <https://www.bbc.com/news/world-58564837>
21. The United Kingdom and the United States are stepping up security cooperation on new threats. // GOV.UK (інформаційний веб-сайт громадського сектору Сполученого

- Королівства). URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-and-us-strengthen-security-cooperation-over-emerging-threats>
22. Анакіна Т. М. Особливості політики Східного партнерства у контексті європейської інтеграції України. //Європейський Союз і Україна: особливості взаємовідносин на сучасному етапі. Х.: Оберіг, 2012. С. 48–61 URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/1501?locale=uk>
  23. Білоножко С. В. Західний вектор зовнішньої політики країн Балтії: шлях від незалежності до євроінтеграції. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2015. Вип. 44(2). С. 130-135. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npifznu_2015_44\(2\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npifznu_2015_44(2)_26)
  24. Брензович К. С., Лапа І.В. Роль Великобританії у політичній та економічній інтеграції Європейського Союзу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 10(1). С. 55-58. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_10\(1\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_10(1)_14)
  25. Гаспарян А. Л. Вплив міграційних проблем на безпекову політику ФРН. Гілея: науковий вісник. 2016. Вип. 112. С. 326-329. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_112_79
  26. Гладиш М. Л., Краєвська О. А. Балтійський вимір Європейської політики безпеки та оборони. Грані. 2015. № 4. С. 80-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_4_16
  27. Гнатюк М. М. Взаємозв'язок зовнішньополітичних компетенцій ЄС: горизонтальний та вертикальний рівні. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Політичні науки. 2016. № 1. С. 79-86. URL: : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2016_1_15
  28. Голуб В. Реформа сфери безпеки та оборони ЄС // Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС / В. Сіденко (керівник проекту) та ін. Київ: Заповіт, 2018. 214 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_pereformatuvannia_ievropeiskoi_intehratsii.pdf
  29. Грубінко А. Конфліктогенний потенціал брекзиту: національний, регіональний і глобальний виміри. Україна дипломатична: Науковий щорічник. Київ: Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв, 2020. С. 802-821. URL: http://ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/12/diplomatic_ukraine_20.pdf
  30. Грубінко А. Участь Великої Британії у європейській політичній інтеграції: між атлантизмом та європеїзмом. Європейські історичні студії. 2015. № 1. С. 6-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eis_2015_1_3
  31. Грубінко А.В. Європейський Союз після Brexit: продовження історії Моногр. / А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2021. 258 с. URL: <https://bit.ly/3qllnty>
  32. Дирда А. Фінська політика нейтралітету: новий етап у зовнішній політиці чи еволюція. «фінляндизації // Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки. 2017. № 14. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/viewFile/3064/2752
  33. Зовнішня політика у постбіполярному світі (Аналіз. Проблеми. Прогнози): Монографія / Наукова редакція д.і.н., проф. С. С. Трояна. К., 2014. 189 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r733.pdf>
  34. Зуб С. Основні чинники внутрішньої та зовнішньої взаємодії країн Вишеградської групи. Геополітика України: історія і сучасність. 2018. Вип. 1. С. 217-235. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gpuis_2018_1_17
  35. Кияниця Л. Л. Зовнішня політика Туреччини в контексті «Арабської весни»: від ізольованої держави до претендента на регіональну гегемонію. Наукові записки НаУКМА. Політичні науки. 2014. Т. 160. С. 49-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAP_2014_160_11

36. Клус В. В. Пріоритети зовнішньої політики ФРН (2013–2021) // Соціально-політичні студії: наук. Альманах. 2021. Вип. 5. С. 65-69. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/31703/1/65-69.pdf>
37. Коломієць О.В. Глобалізація сучасної зовнішньої політики Вишеградської групи // Сучасне суспільство. 2017, Випуск 2 (14). С. 88-102. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/politology/article/view/656/0>
38. Концепція зовнішньої політики України: експертні рекомендації // під загальною редакцією Є. Габер, С. Корсунського, Г. Шелест, 2020. 108 с. URL: http://www.fes.kiev.ua/n/cms/fileadmin/upload2/Koncepcija_zovnishnoji_politiki_Ukrajini_05.10_1.pdf
39. Кочубей Л. О. Сучасні особливості зовнішньої політики Франції в умовах модернізації. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2013. Вип. 1. С. 93-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2013_1_9
40. Лисак В. Ф., Юдіна А. А. Зовнішня політика Італійської Республіки в умовах сучасної міграційної кризи. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. 2017. Вип. 19. С. 201-210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ip_2017_19_27
41. Максак Г. (виконавчий директор РЗП «Українська призма»). Еволюція багатостороннього інституційного виміру СхП (2009-2019). // Українська призма. ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф.Еберта, 22/03/2021. URL: <http://prismua.org/eap-multilateral/>
42. Манаєнко І. М. Динамізм розвитку країн Бенілюксу в умовах європейських трансформацій. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 8(2). С. 9-12. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_8\(2\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_8(2)_4)
43. Мітрофанова О. О. Особливості реалізації зовнішньої політики та координація позицій провідних держав ЄС. Європейські історичні студії. 2018. №11. С. 54-78. URL: <http://eustudies.history.knu.ua/uk/oksana-mitrofanova-osoblyvosti-realizatsiyi-zovnishnoyi-polityky-ta-koordynatsiya-pozytsij-providnyh-derzhav-yes/>
44. Нагорняк І. М. Ініціатива ЄС «Східне партнерство». Інституційні основи, завдання та перспективи змін. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2017. Вип. 2. С. 346-365. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2017_2_14
45. Палагнюк Ю. В. Процес інтеграції на європейському континенті: теоретичні та історичні аспекти. Демократичне врядування. 2013. Вип. 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2013_12_11
46. Поступ України у виконанні двадцяти досягнень Східного партнерства до 2020 року. Моніторинговий звіт Української національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства. Вересень 2019 – вересень 2020 року. Збірка / За заг. ред. Геннадія Максака ; Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. К.: 2020. 40 с. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/postup-ukraine_2020_site.pdf
47. Пугачова Д. В. Специфіка взаємодії країн Скандинавії у сфері зовнішньої політики: безпековий вимір. S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe: електронний науково-практичний журнал / редкол.: Д. В. Яковлев (голов. ред.), К. М. Вітман (заст. голов. ред.), Д. Ю. Дворніченко (відп. секр.) [та ін.] ; НУ «ОЮА». Одеса, 2017. Вип. 2. С. 89-93. URL: <https://bit.ly/3Fn6Ojq>
48. Толстов С. В., Дікарев О. І. Європейський союз як суб'єкт міжнародних відносин. Наукові праці МАУП. 2013. Вип. 3. С. 60-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2013_3_10

49. Федорова К. О. Ф-33 Зовнішня політика Іспанії на початку XXI століття. [Текст]: моногр. / К. О. Федорова. Warszawa: «Diamond trading tour», 2014. 100 стр. URL: http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/_pdf
50. Фоменко С. В. Спільна зовнішня і безпекова політика ЄС: від національних інтересів до спільних цінностей. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. 2015. Вип. 1. С. 224-242. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2015_1_19
51. Харлан Г. Східноєвропейська політика Федеративної Республіки Німеччина в контексті розширення Європейського Союзу (1990–1998рр.). Український історичний збірник. 2013. Вип. 16. С. 229-237. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uiz_2013_16_22
52. Худолій А. О. Зовнішня політика Туреччини на Близькому Сході. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Політичні науки. 2017. № 2. С. 34-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdonnupn_2017_2_10
53. Шамраєва В. М. Політика безпеки та оборони ЄС: еволюція формування. Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Право». №29, 2020. С. 369-377. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/15636>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. European Union. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: https://european-union.europa.eu/index_en
2. Council of Europe (офіційний сайт). URL: <https://www.coe.int/ru/web/portal/home>
3. Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>
4. Інститут історії України URL: <http://history.org.ua/uk>
5. Інститут Євро-Атлантичного Співробітництва (ІЄАС). URL: <http://www.ieac.org.ua/>
6. Міністерство закордонних справ України: офіційний сайт. URL: <https://mfa.gov.ua/>
7. Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин URL: <http://sshdir.org.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Національний інститут стратегічних досліджень URL: <https://niss.gov.ua/>
10. Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
11. Східне партнерство //Представництво України при Європейському Союзі: офіційна сторінка. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/spivprasya-ukrayina-yes-u-sferi-zovnishnoyi-politiki-i-bezpeki/shidne-partnerstvo>
12. Східне партнерство //Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Офіційний сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/shidne-partnerstvo>